

БОГОМ ДАНИЙ... СЛАВА СВЯТОСТІ ТА ВАЖЛИВІСТЬ КАНОНІЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ О. КИРИЛА СЕЛЕЦЬКОГО ДЛЯ УГКЦ

*Можуть порохом припасти письма, поезії, літературні твори,
може світ перевернутися (...) в справах економіки, суспільства ... –
але святість душі незгасна, вічна.
о. Йосип Годунько*

У статті розглянуто приклади слави святості життя священника УГКЦ, Слуги Божого Кирила Селецького (1835–1918), кандидата на піднесення на престолі святих, процес прослави якого розпочато 11 липня 2009 року Сокальсько-Жовківською єпархією, та вказано на значення його канонізації для української Церкви. Цією статтею автор ніяк не прагне випереджувати судження Апостольської Столиці стосовно святості цього Слуги Божого, а лише наводить задокументовані приклади загальної думки його сучасників.

Слава (опінія) святості – це дія Св. Духа, дія Бога у Церкві, це віра людей, надприродне пізнання та обдумане переконання, яке спонукає вірних цікавитися особою Сл. Божого. Приватний культ (особлива пошана з боку вірних) під час приготування канонізаційного процесу – це природний наслідок опінії святості, він породжує опінію ласк або знаків, яка доповнює опінію святості і поширює її. Найбільшим проявом приватного культу є молитва вірних про заступництво. Фундаментом слави святості завжди буде правдива святість людини.

Слуга Божий о. Кирило Селецький увійшов в історію УГКЦ як один із найбільш заслужених священників Перемишльської єпархії австрійського періоду. Слава святості супроводжувала його ще за життя, збереглася під час переслідування нашої Церкви аж до сьогоднішніх днів і в останні десятиліття поширюється не лише на території України, але й поза її межами. Єпископ

с. Маркіяна ВАСИЛИШИН,
Згромадження сестер св. Йосифа
Обручника
Пречистої Діви Марії

Sr. Markiyana VASYLYSHYN,
Congregation of the Sisters of St.
Joseph the Betrothed
Of the Blessed Virgin Mary

<https://orcid.org/0000-0001-9618-880X>
smarkijana@gmail.com

А. Сапеляк був переконаний, що, крім Сл. Б. митр. А. Шептицького, ніхто інший в Українській Церкві не має стільки свідчень про велич душі і святість життя, як о. К. Селецький. «Усіх захоплював його вроджений аристократичний такт, скромність, покора і апостольський динамізм для духовного і матеріального добра народу» [23, с. 72]. О. Кирило належав до тих священників, які з особливою посвятою та відданістю служили Богові і людям, невтомно проповідуючи Євангеліє усім своїм життям. Великою заслугою о. Кирила була безперервна відкритість на нові форми праці в парафії. Місії, братства тверезості, читальні, захоронки, заснування чернечих згромаджень – кожна із цих інституцій мала своє значення і приносила плоди у своєму часі. Джерелом його активної зовнішньої діяльності було глибоке внутрішнє життя, яке мало на меті єдність з Богом. Сутністю його духовності була любов, передовсім жертовна любов, яку проповідував і реалізував у своєму житті. Як колись Добрий Пастир, так і о. Кирило схилявся над кожною людиною. Любов до Христа, єднання з яким вважав за найбільше своє щастя, пронизувала його працю, думки і почуття. Душпастир уважав, що тільки душа, огорнута любов'ю до Христа, здатна їти дорогою спасіння.

Ключові слова: слава святості, чеснота, душпастир, канонізація, беатифікаційний процес, Слуга Божий.

GIVEN BY GOD...

THE GLORY OF HOLINESS AND THE IMPORTANCE OF THE CANONIZATION PROCESS OF FR. KYRYLO SELETSKYI FOR THE UGCC

Letters, poems, literary works may be covered with dust, the world may be turned upside down (...) in matters of economy, society (...) – but the holiness of the soul is inextinguishable, eternal.

Fr. Yosyp Hodunko

The article deals with the examples of the glory of holiness of the life of the UGCC priest, the Servant of God Kyrylo Seletskyi (1835–1918), a candidate for the throne of saints, whose glorification process began on July 11, 2009 by the Sokal-Zhovkva Diocese, and considers the importance of his canonization for the Ukrainian Church. With this article, the author does not want to get ahead of the judgments of the Apostolic Capital regarding the holiness of this Servant of God, but only gives documented examples of the general opinion of his contemporaries.

The glory (opinion) of holiness is the action of the Holy Spirit, the action of God in the Church, it is the faith of people, supernatural knowledge and thoughtful conviction that motivates the faithful to be interested in the person of the Servant of God. The private cult (special respect on the part of the faithful) during the preparation of the canonization process is a natural consequence of the opinion of holiness. It generates an opinion of grace or signs, which completes the opinion of holiness and spreads it.

The greatest manifestation of private worship is the intercession prayer of the faithful. The foundation of the glory of holiness will always be the true holiness of man.

The Servant of God Fr. Kyrylo Seletskyi entered the history of the UGCC as one of the most honoured priests of the Peremyshl Diocese of the Austrian period. The glory of holiness accompanied him during his lifetime, was preserved during the persecution of our Church until this day and in recent decades has spread not only on the territory of Ukraine but also beyond its borders. Bishop A. Sapeliak was convinced that except for the Servant of God, metropolitan Andrei Sheptytskyi, no one else in the Ukrainian Church had as much evidence of the greatness of the soul and the holiness of life as Fr. Kyrylo Seletskyi. "Everyone was fascinated by his innate aristocratic tact, modesty, humility and apostolic dynamism for the spiritual and material welfare of the people." Fr. Kyrylo was one of those priests who served God and people with special dedication and devotion, tirelessly preaching the Gospel throughout his life. Fr. Kyrylo's great merit was continuous openness to new forms of work in the parish. Missions, sobriety brotherhoods, reading rooms, zakhoronkas (kindergartens), establishment of monastic congregations: each of those institutions had its own significance and bore fruit in its time. The source of his active external activity was a deep inner life, which was based on unity with God. The essence of his spirituality was love, sacrificial love, which he preached and realized in his life. Like the once Good Shepherd, so Fr. Kyrylo bent over each person. His love for Christ, the union with Who he considered his greatest happiness, permeated his work, thoughts and feelings. He believed that only a soul full of love for Christ could follow the path of salvation.

Key words: *glory of holiness, virtue, pastor, canonization, beatification process, Servant of God.*

Постановка проблеми. Предстоятелі УГКЦ праведний митр. А. Шептицький, Слуга Божий патріарх Йосиф Сліпий та єпископ Перемишльської єпархії блаженний священномученик Йосафат Коциловський, визнаючи заслуги й керуючись славою святості «апостола вбогого селянства» о. Кирила Селецького серед вірних, робили початкові кроки на шляху до його канонізації. Канонізована святість¹ – це святість досліджена, доведена на підставі героїчного способу практикування чеснот, документально підтверджена та офіційно визнана Апостольською Столицею. Через канонізаційні процеси Католицька Церква² благодаттю Святого Духа відкриває й пропонує нові приклади святості, які допомагають християнам жити Євангелієм за різних життєвих обставин та утверджуватись у вірі, що святість не є понад їхні сили, а є загальним покликанням, доступним кожному. Проголошення когось святим не збільшує його слави в Небі, але слугує знаком

---

¹ Уся процедура поділяється на три етапи. Перший – це єпархіальний процес, збирання доказового матеріалу, другий (римська стадія) – дослідження й написання Positio, третій – оцінка комісіями в Конгрегації до справ святих та остаточне затвердження Святішим Отцем.

² УГКЦ дотримується прислів'я Вселенської Католицької Церкви щодо прослави святих.

для всіх, хто живе на землі. Через беатифікацію та канонізацію Церква дякує Господеві за святих, які є даром Божої благодаті.

Перш ніж розпочати процес канонізації, єпархіальний єпископ ретельно перевіряє, чи кандидат втішається славою святості та небесного заступництва серед народу. **Справжня слава святості³ є головним мотивом і підставою для відкриття такого процесу.**

Мета статті. Нашим завданням вважаємо вказати на основні «видимі ознаки» – чесноти о. Кирила Селецького, які підтверджують славу його святості, є виявом багатства внутрішнього духовного життя і свідченням вірного наслідування Ісуса Христа. Найвизначнішою його чеснотою була справжня і дієва любов до тих, до кого посилав його Господь.

Аналіз досліджень. Джерельну базу статті складають листи о. К. Селецького, витяги з *Хроніки* Згромадження св. Йосифа ОПДМ і Згромадження служебниць НДМ, публікації тогочасної періодики. Тема ще не була ґрунтовно досліджена. Єдиний, хто безпосередньо заторкував окреслену проблематику, – це «промотор» і «натхненник» канонізаційного процесу Сл. Б. о. Кирила Селецького єпископ Андрій Сапеляк. Тому враховуючи недослідженість цього аспекту у науковому дискурсі й важливість канонізації о. Кирила Селецького, а також особливості теми, пропонуємо дещо особливу архітектуру викладу.

Любов до свого народу

Уся християнська досконалість виникає з любові до Бога та ближнього. Любов до свого народу (ближнього) є виявом любові до Бога й виконанням заповіді Господа: «щоб ви любили один одного» (Ів. 15,17). Здатністю любити вимірюється духовна глибина християнського життя. Любов є критерієм справжньої святості. Отець К. Селецький протягом усього свого життя вирізнявся з-поміж інших особливою любов'ю до людей.

Кирило Селецький – це священник, що любив свій народ, всеціло присвятив себе йому та із щирою турботою прагнув примножувати його духовне й матеріальне добро, не беручи до уваги особисту користь (1 Кор. 13,5). Ця любов до народу була передовсім ділом християнського милосердя і формою націоналізму [23, с. 110]. Відкритий на дію Бога, був чутливим до всього, що відбувається навколо нього. Після кількох років душпастирювання побачив усю нужду українського селянства та зрозумів, що Господь кличе його до самопожертви за-

³ Слава святості – це суспільна думка, народне визнання чи загальне переконання вірних стосовно добродієсного життя і геройського ступеня практикування чеснот Слуги Божого. Вона повинна бути природною, не штучною, тривалою, поширеною серед людей, які заслуговують на довіру [33, с. 45].

ради народу. Про це осмислене духовне розпізнання (Лк. 12, 56) отець писав: «(...) вже 15 літ з окладом волочусь поневолено по цілій дієцезії. А з той волоченні вийшов для мене тільки той хосен, же **пізнав я нарід і тяжкі рани єго** (виділення наше – с. М. В.)» [15, с. 2]. Боже провидіння вело отця нелегкою дорогою. У листі, згадуючи втрату найрідніших, пише: «...не довго тішив ся я родиною моєю, – отец і мати полишили мя, коли тільки вступив у стан духовний, жена лишила мя по п'яти літах сожцтя зі мною. За нею пішла і дітинка люба до гробу. Не упав я на духу, Богу за все подякував і сказав: **нарід єсть ми днесь отцем і матерію, і жінкою, і дітинкою – єму решту днів життя мого охотно присвячу** (виділення наше – с. М. В.)» [15, с. 3]. З вірою, покладаючись на Господа, отець зумів подолати всі труднощі та зрозуміти Божий задум щодо свого життя. **Посвята для народу була його життєвим вибором, свідомою відповіддю на Господній поклик**, тому, як згадував польовий капелан австрійської армії о. Петро Чавс, о. Кирило часто повторював: «**Все на славу Бога і добро нашого народу** (виділення наше – с. М. В.)» [31, с. 97].

Життєвим гаслом о. Селецького, як свідчать записи кристинопільської хронічки, були слова: «**Безнастанно трудитися для Царства Божого на Землі** (виділення наше – с. М. В.)» [1, с. 315]. Якщо зважати на те, що громадська й творча діяльність забирали багато часу, то неважко уявити, якою тяжкою працею було сповнене життя о. Кирила. Саме праця була формою служіння ближнім і виконанням свого священничого покликання: «Віднині будеш ловити людей» (Лк. 5, 10). Любов до свого народу виявлялася в ревному душпастирському служінні й готовності до будь-яких випробувань: «**Ось рад би я сі хвилі, які проживаю на сим світі не змарнувати, а чим зможно прислужитись народови** (виділення наше – с. М. В.) (...) – *Хотя й приходится не раз тяжкі хвилі по сей причині проживати – Не робиш нич зле, трудишся для загалу – а ту ось за хліб каменем на Тебе мечуть*» [14, с. 2]. Роздумуючи над життям св. Івана Боско, отець пише: «Кожда інституція, хотя й би найспасительніша, щоби на твердих основах оперлася, мусить спершу розличні перепони побороти, ба й основателі єї на гоненія наражені бути, яко же до живота й правди тільки дорога креста веде» [26, с. 378].

Отець Кирило Селецький своїм головним завданням уважав привести людей до Христа, тому намагався наповнити християнським духом усі сфери суспільного життя. Не було такої ділянки громадського життя, в якій би о. Селецький не брав участі. Він організовує читальні, опікується сиротами, підтримує церковні та світські товариства; закладає на своїх парафіях братства тверезості, малопроцентні позичкові каси,

шпихліри для селян, щоб уникнути переднівку, сільські крамниці, щоб селяни не купували в корчмі, відкриває молочарні, щоб селяни мали заробіток⁴; засновує два перші апостольські жіночі чернечі згуродження в УГКЦ і тим самим дає можливість бідним дівчатам без освіти та посагу вступити на дорогу монашого життя. Аби заопікуватись сільськими дітьми в часі сезонних польових праць, заснував у Жужелі першу в Галичині українську захоронку, яку провадили монахині. Відкриваючи перший дошкільний заклад, отець Кирило точно виконав прохання Спасителя: «Пустіть дітей приходити до мене» (Мк. 10, 14).

У всій цій діяльності священник керувався тільки інтересами своїх вірних і Церкви й ніколи не висувався на перше місце, не приписував собі заслуг, не шукав своєї слави, але слави Божої. Письменникові Осипу Маковею о. Кирило докоряє: *«Не вдоволен я тільки тимто, же мою ничтожну личність поименно наводите. Будьте увірені, же все, що зділав я в сей справі, не ділав я се для якоїто марной слави, лиш, же мав тую свідомість, же таким ділом прислужу ся моему народови. Бог поблагословив ділу и наділив своєю помічю, Єму протое най за се буде честь и слава!»* (виділення наше – с. М. В.)» [13, с. 3]. Не приписував собі жодних заслуг, а прославляючи Бога, визнавав Його остаточним джерелом усякого добра.

За свої видатні заслуги о. Кирило отримав від людей чимало «народних титулів». Владика Андрій Сапеляк називав отця Кирила «будителем християнського життя» серед українських селян. Знаний душпастир переслідуваної Церкви о. Йосип Годунько справедливо називає його «сівачем чарівних першоквітів», «апостолом убогого селянства» та «українським Іваном Боско» [4, с. 12]⁵. У газеті «Руслан» – пресовому органі українського християнсько-суспільного руху – отця величали «сідоглавим Нестором церковно і просвітнонародної праці, який десятки літ оре й засіває наш народний переліг», «патріархом-патріотом», знаним на всю Русь. «Хто знає о. Селецького (а мабуть, кожний, хто бере участь в нашій народній житю, мав нагоду єго пізнати), – зазначав автор, – сей признасть, що не якась загонистість або загорілість кермували постановами сего многозаслуженого народолюбця, але добро нашої церкви і так тісно з нею зв'язана доля нашого народу» [7, с. 1].

⁴ Узагальнені статистичні відомості про його діяльність знаходимо в Шематизмах Перемиської єпархії.

⁵ Так теж називає його о. Ю. Дацій, ЧСВВ та сестри св. Йосифа. О. Кирило захоплювався тим святом, про нього писав: Гдещо з житя о. Іоанна Боско. *Календар миссійний «Посланника» на рік звичайний 1893*. Львів, 1894. С. 43.; З житя о. Боско. *Книжочка миссійна*. 1895. Ч. 12. С. 7–12; написав українською його життєпис і намагався наслідувати. Салезіяни вважають о. Селецького предтечею популяризації св. Івана Боска в Україні.

У пастирському посланні з нагоди 25-ї річниці смерті о. Селецького єпископ Йосафат Коциловський підкреслював, *«його любов до народу була сильно і всебічно на Бозі основана, чиста, безкорислива, природна»* [12]. Владика поручає священникам своєї єпархії відслужити Боже-ственну літургію за бл. пам'яті єрея Кирила та дякувати Богові за всі ласки, йому дані, а через нього – нашому народові [12, с. 3]. На думку єпископа А. Сапеляка, це послання є вагомим внеском у справу канонізації, адже владика не тільки наслідник апостолів, а й блаженний мученик української Церкви [23, с. 11].

Стосунки з парафіянами

Де душпастирював – там внутрішньо «переродив» [о. Т. Вергун] все село. Як ревний душпастир, о. Селецький викликав пошану та подив серед духовенства, яке завжди відзначало його великий запал і відданість у служінні. «Василіянський літописець» о. Юліян Дацій після смерті о. Кирила написав, що той «був священником-унікалом, котрого дасться подивляти, але наслідувати не дасться» [1, с. 315]. І справді, отець Селецький був ідеальним світським священником⁶, який уміло поєднував душпастирські обов'язки та просвітницьку роботу, не занедбуючи духовний особистий зріст⁷. «Це був ідеал священника-душпастиря, цілим серцем відданого службі Богові та своєму народові. У його «школі» скористав я для життя куди більше, як за чотири роки побуту в духовній семінарії», – пише о. В. Лициняк. «Ніколи я не забуду сего тихого огню, сего на вні спокою, а внутр жару і одушевлення, яке і нам уділилося, а с яким о. Сілецький розказував історію своєї праці, а виводи свої кінчив словами: маєтку не мав я ніколи, а то, що маю, се я жертвував служебницям в ім'я Христа і для Христа» [20, с. 3]. Кардинал Любачівський у зверненні (з 15 лютого 1991 р.) з нагоди століття Згромадження до сестер-служебниць пише: «З вдячністю до Бога згадуємо Вашого основника о. Кирила Селецького, який стільки сил і праці присвятив Вам у важких початках, кладучи тривкі основи Згромадження до тієї міри, що воно не лише існувало, але й процвітає по сьогоднішній день. Це він вас навчив служити Богові й ближньому в повному значенню цього слова. Печать його духа Ви повинні зберігати впродовж усієї мандрівки Вашого життя» [27, с. 8].

У пресі парохію о. Кирила описують так: «Молодіж горнесь до школи дуже радо, до церкви учає пильно. (...) провадиться дуже морально (...) Старші громадяне суть майже всі членами Братства тверезости.

⁶ Таким бачить його о. Василь Навроцький і багато інших: *Нива*, Львів 1933 Ч.6-7. С. 237.

⁷ Щоденно мав особисту молитву, духовне читання, іспит сумління, вів упорядкований спосіб життя (о. З. Каленюк).

О надзвичайних якихсь кари достойних случаях в селі не чувати, а всякі недорозуміння полагоджує священник. (...) Отношеня прихожан взагалі до свого священника суть примірні і рідкістю. Всі они звать свого отця духовного «татуньом», а каждая особа, даже дитинка маленька, мала б собі за велику кару, если би отець духовні не позволили уціловати себе в руку» [25, с. 346].

Любов'ю і вдячністю відплачували парафіяни своєму душпастиреві за його доброту. Вони висловлювались про о. Кирила так: «...Відколи у нас настали, так зара побачили в селі темноту, почали трудитись над тим, щоби запровадити у нас тверезість. (...) побудували школу, потім помалювали церков, (...) поставлено дім громадский і все, що лиш доброго у нас придбано, все їх заходам, подякувати треба.

Тож за тії праці и за тії труди

По цілому світі кождий знати буде,

Пускаю в газети, нехай кождий знає,

Що и село Жужель свого батька має» [21, с. 532].

Отець Кирило Селецький був батьком у щонайправдивішому сенсі цього слова. Його батьківство обіймало всі ділянки життя ввірених йому духовних дітей – парафіян. На духовні потреби людей о. Кирило реагував проповідуванням Слова Божого й катехизацією, писаним словом. На потреби матеріальні – негайною допомогою. До всіх усміхнений, як батько до своїх любих діточок. Як до сестер, так до всіх своїх парафіян ставився з лагідністю та любов'ю, так що всі покладали на нього найщиріше довір'я [29, с. 2].

Сестри Згромадження св. Йосифа відзначали, що до котрого дому він увійшов, там його мешканці більше не відчували біди: умів допомогти, порадити, потішити [29, с. 5]. Умів поділитися останнім. Сестри-мироносиці, які вважали о. Кирила *найщирішим приятелем* їхнього Згромадження, згадують про нього: «Був то муж рідких дарів духа та геройських чеснот. Хоч був світським священником, однак добровільно заховував таке убожество, як член найстислішого закону» [8, с. 53]. Бідному – віддав свою сорочку, одній сестрі – свою реверенду, щоб, перешивши, мала плащ, іншій – свої рукавиці зимою, «щоб не мерзла» [28, с. 46], «велика була любов Отця-прелата до дітей, котрі були Богом вибрані через покликання» [19, с. 4].

Слова похвали на адресу о. К. Селецького знаходимо в «Ділі» за 1887 р.: «Село Жужель причисляєсь до вірцевих сіл в тутешній окрестності, а за всі порядки в церкві і в громаді належитьсь признане місцевому трудолюбивому парохові о. К. Селецкому...». Так само читаємо у «Свободі»: «В Жужелі люде віддавна працюють на поли просвіти і

добробуту, в котрих все високо стоїть пізнане своїх прав народних» [5, с. 275]. Отець здобув велику любов, довіру й шану з боку жужельської громади. Завдяки цьому міг з легкістю розв'язувати особисті проблеми селян, впливати на рішення громади у важливих питаннях, а відтак розвивати духовність, культуру й національну свідомість парафії.

Отець Кирило був доброзичливий для всіх жителів, незалежно від національної приналежності чи віросповідання: «В парохії, где проживаю, находятся вірні латинського обряду. Нема межі ними а моїми прихожанами найменшого розличія. **Я для них в моїм поведенію, той сам що и для своїх парохіян, для них готов в кожній хвилі до всякой чи то моральной чи матеріальной послуги. Тую любов, яку їм при кожній нагоді заявляю, стараются и они своєю любовію и довірієм до мене вітплатити** (виділення наше – с. М. В.)» [25, с. 369]. Коли священник ішов вулицею у м. Белз, то перехожі євреї знімали шапки, аж до землі кланялись, і дітям пояснювали, що «ксьондз жужельській йде», незважаючи на те, що саме о. Кирило спричинився до занепаду корчми, місця пияцтва, на своїй і довколишніх парафіях Белзького деканату [3, с. 10]. «Кождий человек, чи то жид, чи християнин, чи то який єнчий инновірець, є нашим ближним, протое никого нам ненавидіти не прилежится», – повчав о. Селецький [26, с. 65].

У травні 1910 р. о. Кирило святкував золотий ювілей священничого служіння. Вірні, добре знаючи, як можуть потішити свого духовного батька, зробили йому найприємніший подарунок: у цей день усі приступили до таїнства покаяння та прийняли Господа Ісуса в Пресвятій Євхаристії. Можна уявити радість старенького душпастиря та оновлених Божою благодаттю людей. Це була найбільша нагорода для священника: бачити за життя плоди своєї довголітньої праці, як люди горнуть до Христа.

Страшний період Першої світової війни отець пережив разом зі своїми парафіянами, не покинув їх, і, попри небезпеку, відвідував, навчав, втішав, служив Св. Літургію, «наглядав як найліпший отець свої діти».

Любов – це сила, яка єднає людину з Богом. Святість – це процес, який провадить до проникнення любов'ю цілої особи людини. О. Кирило, завжди відкритий на Божу любов, зумів дарувати свою любов іншим. Він вчить, як любити Бога, любити людей у Бозі і любити Бога в людях [Т. Мертон]. Така любов сягає Бога і постійно зростає.

Останні дні та похорон

Аби довести славу святості, яка існувала з моменту смерті о. К. Селецького, варто пригадати його останні дні та похорон. Смерть, пере-

біг похорону, промови, кількість людей на похороні свідчать не тільки про моральний авторитет чи опінію святості Слуги Божого, але і про його приватний культ, який є природним наслідком опінії святості [32, с. 132]. Усе життя о. Кирило готувався до зустрічі з Христом. Він був людиною великої віри і розумів, що його життя і смерть – у руках Господа. «Нічого без Божої волі...», – любив повторювати [2, с. 190]. Смерть не застала його раптово. Взимку 1918 р., перед тим, як о. Кирилу мало виповнитись 83 роки, передчуваючи свій відхід, їздив до Перемишльської капітули (священники-крилошани, дорадчий орган єпископа при катедрі) прощатися [22, с. 4]. Так само написав листа до владики Йосафата Коциловського, в якому поручив «своїх дітей» – сестер Згромадження св. Йосифа – опіці єпископа, знаючи, що вже не побачаться. Справді, отець Кирило того ж року помер [28, с. 3]. На п'ятому тижні Великого посту, 19 квітня 1918 р., у п'ятницю, відправляючи Божественну літургію в Цеблові, о. Кирило відчув себе ослабленим, і ледве завершив богослужіння. Перед тим, виснажений працею й уже простуджений, довго сповідав вірних. Сестри запровадили отця до монастиря. Лікар підтвердив на той час небезпечне та майже невиліковне захворювання – двобічне запалення легень. Дев'ять днів лежав отець прикутий до ліжка. Розуміючи, що зближається кінець його земної мандрівки, попросив про святі таїнства сповіді та елеопомазання, які йому уділив о. Іван Ковальський, парох Ванева та духовний син отця Кирила.

На початку хвороби о. Селецький запитував Євфимію Лаврівську: «Едзю, кілька то ще днів до початку мая? (...) Бо Мати Божа сказала мені, що я в маю умру. Але ти Едзю, не плач, я буду вам помагати» [10, с. 1]. Варто наголосити, що о. Кирило мав велику набожність до Пресвятої Богородиці. За словами отця Т. Вергуна, «Матір Божу дуже любили, як говорили про ню, – то цілим серцем» [3, с. 7]. У недугі віддалив від себе черниць, прокрався до каплиці, а сестрам, які пізніше його ледь живого звіттам привели, дорікав: «Ви не даєте мені Матінці Божій помолитися». Після цього вони (сестри) з ліжком переносили отця до каплиці, де він, дивлячись на образ Богородиці, довго молився. Отець розумів, що помирає, тому прикликав до себе всіх, що були поруч, сестер – і служебниць, і сестер св. Йосифа – та уділив їм своє останнє благословення, кажучи: «Нехай Вас благословить Небесна Мати» [22, с. 5–6]. У хвилину смерті слабким, ледь чутним голосом співав пісню «Просимо Тя, Діво» [10, с. 1], [11, с. 11].

Два чернечі згромадження були засновані на честь Матері Божої. Одне й друге отець Кирило офіційно започаткував у найбільший празник Пресвятої Богородиці – у її Успіння (служебниць – у серпні 1892 р.

в Жужелі, а сестер св. Йосифа – на Успіння 1898 р. в Цеблові). Розквіт Згромадження сестер-служебниць Непорочної Діви Марії та сестер св. Йосифа Обручника Пречистої Діви Марії – явний доказ того, що це було Боже діло, яке росло й процвітало під покровом Пречистої Діви Марії. Варто зауважити таке: св. Іван Дамаскин навчає, що набожність до Пречистої Діви є непомільним знаком спасіння: Бог дає його лише тим, котрих призначив до Неба.

Звістка про те, що отець Селецький смертельно занедужав, розлетілася швидко. Багато людей приходили до цеблівського монастиря, щоб попрощатися з дорогим для них отцем-прелатом, подякувати за *добре серце, помічну руку й добру раду*. Приїжджали священники із сусідніх парафій за останнім благословенням. Парафіяни Жужеля намагалися перевезти хворого до плебанії, не хотіли, щоб отець у Цеблові помирав, проте лікар не дозволив. Отець В. Кедринський згадує, що до важкохворого отця Селецького навідався з Белза латинський вікарій і, цілючи руки, просив прощення: «Отче святий, я згрішив перед тобою, прости мені». Отець Селецький простив і примирений священник відійшов.

Усіх, хто приходив, о. Кирило благословляв, дякував за відвідини й передавав благословення тим, кого знав, а побачити вже не зможе.

Його з великою любов'ю доглядали сестри св. Йосифа, щоденно відвідували сестри-служебниці з Кристинополя, а сестри з Жужеля – навіть двічі на день, також сиділа біля отця його вихованка (дружина його внука Еммануїла) Євфимія Лаврівська. За кожну найменшу послугу о. Кирило завжди дякував.

У суботу 27 квітня стан хворого настільки погіршився, що всі втратили надію: висока температура, утруднене дихання, отець перестав говорити й упізнавати сестер.

Отець Кирило Селецький відійшов у вічність 28 квітня 1918 р. у Квітну неділю. У хвилину смерті були при ньому п'ять монахинь, Євфимія Лаврівська та, імовірно, його сестра Леонтія. Помирав спокійно, при свідомості, давши знак Євфимії, щоб вона зробила хрест його рукою й склала його руки на грудях. І в такому положенні тіла відійшов до Небесного Отця [9, с. 42]. Його смерть була мирною та легкою, наче успіння. Єдина донька Марія не застала вже о. Кирила живим.

Відразу після смерті о. Кирила Селецького тричі на день протягом години в обидвох парафіяльних церквах били дзвони за померлим аж до Великої Середи, тобто до дня захоронення.

Омили тіло, *не так водою, як сльозами*, і приготували до похорону самі сестри, а о. Іван Ковальський та о. Іван Ярош одягнули у священ-

ничі ризи. Спочатку тлінні останки о. Селецького спочивали в каплиці сестер св. Йосифа, пізніше – в церкві у Цеблові, а третього дня, 30 квітня 1918 р., тіло покійного урочисто перевезли до церкви в Жужелі. 1 травня 1918 р. відбувся величний похорон отця Кирила Селецького.

Біля тіла покійного молилися багато парафіян і сестер, усі дуже плакали. Отець Ковальський намагався заспокоювати й сам крізь сльози говорив, що «нам не плакати, а тішитися треба, що на Дворі Небесного Вітця дістали ми могутнього заступника» [3, с. 4]. «Отець Пралат для вас жили й працювали до остатньої сили. (...) Жите своє за Вас положили з любови до вас і ваших душ. Они і в Небі будут вставлятися за Вами. Не плачте, а радуйтеся» [28, с. 35].

Похорон отця-прелата сестри св. Йосифа описують на 25-ти сторінках *Хроніки*. Так само знаходимо відомості в Хроніках сестер-служебниць, отців-василіян і сестер-мироносиць. Проте через военний стан майже немає відомостей про смерть отця в пресі. Тільки газета «Діло» помістила некролог і коротко про це згадує «Перемиський вісник».

Похорон о. Кирила став першим публічним актом визнання його святого життя і молитвою про заступництво. Було так багато людей, що величава похоронна процесія тягнулася на 2 км [28, с. 42]. Крім родини й парафіян, тіло покійного супроводжували жителі сусідніх сіл, два римо-католицькі священники з Белза, 20 греко-католицьких священників, 50 сестер-служебниць, 20 сестер св. Йосифа, четверо отців-василіян і чотири сестри-мироносиці. Єпископ Перемишльської єпархії владика Йосафат Коциловський, не міг бути на похороні через богослуження Великого Четверга та затримки потягів внаслідок військових навантажень.

У сам день похорону за отця Кирила відправили 20 Служб Божих читаних, а співану літургію торжественно служили п'ять священників і два диякони. Поминальні богослужіння співали сестри-служебниці та місцевий хор із дяком. Промови мали о. Лука Салук, сотрудник із Белза, о. Іван Луцик зі Станіславова (вихованець о. Кирила), о. Іван Ковальський, а також о. Зенон Каленюк та парафіянин Іван Климів.

Ось як описують похоронну процесію монахині: «Уставився похоронний похід, що піде з Цеблова до Жужеля. Наперід 4 хрести, за ним 16 хоругов, дівчата з образами, школярі парами, сс.-йосифітки несли на подушечці медаль, відзначення від цісаря; дальше, дівчата несли вінки, за ними служебниці і всі йосифітки зі свічками в руках, відтак 20 священників.

Трумну несли до границі села цеблівські парохіяни. За трумною їхав прибраний караван, запряжений 4-ма карими кіньми. За трумною

йшла донька та вся родина, а за родиною – весь нарід. Провадив похороном о. І. Ковальський. Від жужельської границі несли трумну жужельські парохіяни» [29, с. 6], [30, с. 77], [28, с. 41].

Під час похоронної промови о. Іван Луцик (за о. В. Кедринським) урочисто визнає віру у святість душі о. Кирила і вперше молиться про заступництво: «Ви стали для мене взірцем душпастирської праці й ревності в тій праці, нині я вас прошу, заступайтеся за нас всіх перед Божим Престолом і виеднуйте якнайбільше ласк із Божої скарбниці для нас, а передовсім благословіть нас, щоб ми провели своє життя земське так свято, як Ви перевели своє життя. Праведний Отче Пралате! Працуються нині всі люди, котрих ви спрямували на дорогу науки ремесла, як то каже народна приповідка: в ремісника золота рука. Ви, Отче Пралате, подали їм таку золоту руку, котрою они хрестяться, і як люди добрі діла виконують. Своім тілом Отець Пралат відходять зі землі, і тому ми звертаємося до Вас, Святий Отче-праведнику, з просьбами: заступайтеся за нами перед престолом Всевишнього, заносьте наші молитви перед Божий маєстат і просіть, щоб Всевишній Милосердний Господь благословив нас своїми ласками й дарами, щоб благословив закладені Тобою жіночі згромадження – сс.-служебниць і сс.-йосифіток; благословіть, щоби Ваше святе життя стало для нас вказівкою, як Дзядзя (так лагідно називали старенького о. Кирила люди) наслідувати й своїм земським життям заслужити собі вічне щастя в небі. Амінь» [11, с. 12].

У 1831 р. землевласники Ковнацкі вибудували в Жужелі на своєму ґрунті поряд з сільським цвинтарем родинний гробівець з каплицею. Перед смертю дідичка Жужеля Юлія Ковнацка бажала, щоб там теж спочив о. прелат Кирило Селецький. Поховали о. Кирила в підземеллі цієї каплиці з правого боку. Тепер ця каплиця стала основним місцем народної пам'яті про о. Кирила або головним місцем приватного культу. Після того, як каплицю передали у власність римо-католицькій парафії, в червні 1938 р. с. Варвара Шапка, Генеральна Настоятелька Згромадження св. Йосифа, звернулась до ординарія Перемишльської Єпархії вл. Йосафата Коциловського з проханням про надання згоди на перенесення тіла о. Кирила до каплиці в Цеблові. Своє прохання пояснила тим, що через його заступництво сестри одержали численні ласки. Проте ці спроби через воєнні дії і несприятливі історичні обставини загалом були відкладені [17, с. 203], [18, с. 203].

Рецепт щастя о. Кирила. Цитати

Отець Кирило захоплювався літературною діяльністю. Був письменником у найкращому розумінні цього слова, адже на папері вислов-

лював власні думки, погляди, ділився своїм духовним досвідом. Він розумів, що кожна людина прагне бути щасливою та, шукаючи щастя, плутає його з іншими короткотривалими втіхами, які пропонує їй світ. Найбільше щастя для о. Кирила Селецького – Христос, життя в єднанні з Ним. Тому, назавжди обравши любов Христа, всі сили спрямував на служіння Богові:

«Щаслива та душа, яка прагне побачити Ісуса, подібно як Марія Магдалина в дні Господнього Воскресіння, а побачивши Його, не хоче більше ніколи розставатися»⁸. «Щасливі ті, що Ісуса Христа в своїм серці носять»⁹. «Щасливі ті, що довірилися Господу Богу і справедливими ділами стелять собі дорогу до вічності»¹⁰. «Єдино дорога, яку нам указав Спаситель світа, може людей ущастливити... Стіймо вірно при Христі і Єго святой науці...».

Нема більшого щастя на землі, як се вдоволене, що ми причинилися до щастя других [26, с. 88]. «З тим розумом, з тим всім, що люди пови-находили, який щасливий був би рід людський, коли б не гріх» [26, с. 186].

Щастє ту земне можна собі єдино придбати праведним житєм і ділами любви християньской. Се щастє єсть тільки предсмаком того щастя постійного, яке жде у вічності тих, що ділами любви Бога і ближнього прославляються¹¹. Моя правдива вітчина, мій дім батьківський єсть там, где я Тебе, мій Отче, оглядати змогу [26, с. 173].

Прослав, Господи, славою святих Слугу Божого. Momentum ecclesiale

Крім слави святості життя, актуальність послання Слуги Божого для сучасної людини є необхідною умовою для відкриття беатифікаційного процесу. Тому конче треба засвідчити, яку духовну користь і який благодатний вплив матиме ця беатифікація на життя вірних. Інструкція Конгрегації у справах святих *Sanctorum Mater* накладає обов'язок збирання інформації щодо важливості беатифікаційної справи Слуги Божого для Церкви (т. зв. *momentum ecclesiale* – узагальнювальний латинський термін у канонічному праві) [24, 41]. Посередництво, заступництво, приклад для наслідування – такі елементи беруться до уваги при канонізації. У молитві за прославу Сл. Б. о. Кирила читаємо: щоб ми заохочені прикладом його праведного життя і через його заступництво в Небі йшли дорогою до Світла – Ісуса Христа. На думку Р. Дж. Сарно, прослава святих – це доказ дії Бога в Церкві та світі [24,

⁸ К. Селецький. Записки з паломництва до Св. Землѣ, відбутого вь мѣсяци вересню. *Посланник*. Перемишль, 1906. Ч. 23 і 24. С. 2.

⁹ Опис з життя сестри Йосифи. Головний Архів Згромадження св. Йосифа. С. 2.

¹⁰ Там само.

¹¹ Селецький К. Жарт школяря. *Книжочка Миссійна*. Перемишль, 1904. Ч. 9. С. 29.

с. 12]. Складний процес канонізації – це поглиблення віри в спасенну дію Христа в помісній Церкві і прославлення Бога за цей дар (М. Петрович). Папа Венедикт XVI уважає, що святі завжди народжують нових святих, спілкування і близькість із ними очищає, зцілює й відкриває серце людини на Божу любов [34, с. 8].

За 129 років від канонізації Йосафата Кунцевича, єпископа Полоцького (1867), до беатифікації Пратулинських мучеників (1996) у нас не завершено жодного процесу прослави. Це можна легко пояснити: війни, насильницька ліквідація УГКЦ, переслідування та політика радянської влади щодо християн. Лише після урочистого проголошення Папою св. Іваном Павлом II Новомучеників УГКЦ відновилися намагання дослідити й оцінити велич тих, хто святістю свого життя спричинилися до розвою та життєдайності нашої Церкви.

У радянський період в Україні ім'я о. Кирила Селецького залишалося поза увагою науковців, проте в останні роки зроблено чимало для вивчення його життя і діяльності. Отець Селецький 58 років життя віддав на служіння Церкві й українському народові. Немає жодного сумніву щодо слухності його канонізації. Головна справа життя – чернечі згромадження, засновані о. Кирилом Селецьким, – мали вплив не тільки на його парафії, а й на всю УГКЦ. З маленького села о. Кирило подбав про добро всієї Церкви (М. Карапінка). Разом з розвитком обох цих інституцій зростала духовна постать засновника, його особиста жертва, духовна геніальність і святість, яку Бог зазвичай дає засновникам чинів і згромаджень. Тому заходи для прослави о. Кирила Селецького – це не тільки визнання його святості як Засновника, але й підтвердження сенсу чи харизми згромаджень, його візії богопосвяченого життя в УГКЦ, а найголовніше – доцінення Божого Діла в певному часі у Церкві. Можлива канонізація Сл. Б. о. Кирила Селецького слугуватиме для поширення Божої слави, для добра української Церкви, для духовного добра заснованих ним згромаджень, стане священникам взірцем для наслідування [23, с. 106].

Підставою для провадження процесу є передусім гідний для наслідування приклад життя о. Кирила. Його Богопосвячене життя і щире служіння надихатиме сестер іти сміливо дорогою власного освячення, зміцнити вірність покликанню, оживити апостольського духа і ревність в служінню.

На думку єп. А. Сапеляка, о. Кирило Селецький стане особливим прикладом святості й повної самопожертви душпастирського служіння передусім для одружених священників української Церкви. О. Кирило – це модель доброго українського душпастиря. Його життя – осо-

бливий заклик для священства в подружжі, це взірець для наслідування єпархіальним одруженим священникам. Сьогодні весь український народ потребує таких «скромних душпастирів з авреолею великих справ» (за О. Сайко), яким був о. Кирило.

Висновки. У статті представлені приклади слави святості Сл. Б. о. Кирила Селецького серед його сучасників. За 58 років відданого священничого служіння о. Кирило здобув непорушний духовний авторитет не тільки серед своїх парафій, але у всій УГКЦ. Подальшого вивчення потребує те, як опінія святості Слуги Божого розвивається тепер, через сто років після смерті. Від цього неабияк залежить, чи його канонізаційний процес матиме щасливе завершення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василянський архів у Варшаві. Ф.: Архів отців василіян – Кристинопіль. Спр. 32: Історія монастиря оо. Василян у Кристинополі 1.09.1910 – 31.12.1929. С. 315–319.
2. Вергун Т.¹², о., д-р. О. Кирило Селецький. *Богословія*. Рим, 1988. Ч. 52. С. 131–196.
3. Вергун Т., о. Смерть і похорон о. пралата Кирила Селецького основника Згромаджень СС. Службниць і СС. Йосифіток (рукопис). *ГА ЗСЙ ФКС* (Головний архів Згромадження святого Йосифа Фонд Кирила Селецького). П. 2. Док. № 34.
4. Годунько Й., о. Наш Український Дон Боско (машинопис). *ГА ЗСЙ ФКС* (Головний архів Згромадження святого Йосифа Фонд Кирила Селецького). П. 2. Док. № 55.
5. Дописи. Зъ Сокальщини. *Свобода. Письмо політичне, просвітне и господарске для народу*. Львів, 1899. 26 серпня (7 вересня). Ч. 35. Р. 3. С. 275.
6. Допись (о миссії отбувшой ся заходом Товариства св. Ап. Павла въ Жужелю). *Душпастир*. 1891. Ч. 12. С. 346–348.
7. Знаменне і важке *memento*. *Руслан*. Львів, 1911. 23 березня (четвер). Ч. 65. С. 1.
8. Історія Згромадження сестер Мироносиць в Ключові коло Кристинополя (1914–1939). *Архів Згромадження сестер Мироносиць*. 278 с. С. 53.
9. Кедринський В., о. О. Пралат Кирило Селецький. Основник двох монаших Згромаджень 15 жовтня 1985 (ориг. рукопис). *ГА ЗСЙ ФКС* (Головний архів Згромадження святого Йосифа Фонд Кирила Селецького). П. 2. Док. № 58.
10. Кедринський В., о. О. Селецький Кирило на ложу смерті. *ГА ЗСЙ ФКС* (Головний архів Згромадження святого Йосифа. Фонд Кирила Селецького). П. 2. Док. № 59.
11. Кедринський В., о. Спомини про о. Кирила Селецького. *ГА ЗСЙ ФКС* (Головний архів Згромадження святого Йосифа Фонд Кирила Селецького). П. 2. Док. № 60.
12. Коциловський Й., єп. До Всечесного Духовенства з нагоди двадцят п'ятьліття смерті Бл. п. о. Пралата Кирила Селецького. 26 квітня 1943 р. *Вісті з Риму*. 1969. Ч. 1.

¹² У збірнику подаємо Т. Вергун, з огляду на те, що у «Богословії» помилково приписано авторство П. Вергунові.

13. Лист К. Селецького до Осипа Маковея за 20.03.1897. *Відділ рукописів і текстології, Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України*. Ф. 59. Од. зб. 2039. Арк. 28–29.

14. Лист К. Селецького до Реваковича Тита за 26.02.1890. *Львівська Наукова Бібліотека ім. В. Стефаника НАН України Відділ Рукописів*. Ф. Рев. Спр. 101. П. 4. С. 1–2.

15. Лист К. Селецького за 12.05.1874. *Відділ рукописів і текстології, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України*. Ф. 100. Од. зб. 2757. Арк. 2.

16. Лист Кирила Селецького. *Відділ рукописів і текстології, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України*. Ф. 100. Од. зб. 3800.

17. Лист о. В. Жука за 28.03.1938. *APP ABGK (Archiwum Państwowe w Przemyślu, Archiwum Biskupstwa Grekokatolickiego)*. Sygn. 4190. С. 203, 207.

18. Лист с. Варвари Шапки за 2.03.1938. *APP ABGK (Archiwum Państwowe w Przemyślu, Archiwum Biskupstwa Grekokatolickiego)*. Sygn. 4190. С. 203–204.

19. Льорик Н. с. Блаженної пам'яті О. Пралата Кирила Селецького. *ГА ЗСЙ ФКС (Головний архів Згромадження святого Йосифа Фонд Кирила Селецького)*. П. 2. Док. №. 65.

20. Навроцький В., о. Світає. *Посланник*. 1892. Ч. 16. С. 3.

21. Письмо в'д Белза. *Батьківщина*. 1890. Р. XI. Ч. 43 и 44. 24 жовтня (5 листопада). С. 532–533.

22. 23. Праця покійного отця пралата К. Селецького у своїх парохіях с. Жужель і Цеблів. *Головний Архів Сестер Служебниць в Римі*.

23. Сапеляк А., еп. Отець-прелат Кирило Селецький засновник монаших згромаджень. Львів : Галицька видавнича спілка, 2004. 116 с.

24. Сарно Р. *Мученики – джерело свободи церкви* : збірник статей конференцій у справах беатифікації і канонізації святих, 2013–2015 рр. / упоряд. о. П. Марцелюк ; Місія Постуляційний Центр беатифікації і канонізації святих УГКЦ. Львів, 2015. С. 12.

25. Селецький К. До історії засновання новіціату служебниць Преч. Діви Марії в Жужелю. *Душпастир*. 1892. Ч. 16. С. 367–370.

26. Селецький К. Отець Іоанн Боско, его жите і діла. *Селецький К. Вибрані Твори*. Дрогобич : Коло, 2018. Т. 1. С. 378.

27. Слово Блаженнішого Мирослава Івана Кардинала Любачівського з нагоди 100-ліття заснування Згромадження сестер СНДМ. *Місіонар*. 1992. Вип. 7. С. 8–10.

28. Хроніка 1. *ГА ЗСЙ ФКС (Головний архів Згромадження святого Йосифа Фонд Кирила Селецького)*. П. 2. Док. №. 29.

29. Хроніка 2. 1914–1925. *ГА ЗСЙ ФКС (Головний архів Згромадження святого Йосифа Фонд Кирила Селецького)*. П. 2. Док. №. 29. С. 111.

30. Хроніка Історії Згромадження Сестер Служебниць Пресвятої Непорочної Діви Марії. *Головний Архів Сестер Служебниць*. Т. I. С. 109.

31. Чавс П., о. Світлої пам'яті о. Кирило Селецький. *Листування Патріарха Йосифа Сліпого 16.11.1970. Історичний Архів УГКЦ (Patr Sof USA)*. Рим, 1970. С. 97.

32. Misztal H., о. Prawo kanonizacyjne, instytucje prawa materialnego, zarys historii, procedura. Lublin, 2003. 703 s.

33. Sanctorum Mater. Коментар до Інструкції Конгрегації у справах Святих про проведення дієцезіального або єпархіального розслідування в канонізаційних справах. Львів, 2019. 232 с.

34. Świętość Kanonizowana. Kraków, 2008. Т. 1 : Postępowanie kanonizacyjne. 200 s. S. 8.

REFERENCES

1. Vasyliianskyi arkhiv u Varshavi. F.: Arkhiv ottsiv vasyliian – Krystynopil. Spr. 32: Istoriiia monasteryia oo. Vasyliian u Krystynopoli 1.09.1910 – 31.12.1922 [Basilian Archive in Warsaw. Fund: Archive of the Basilian Fathers – Kristinopil. Storage unit 32: History of the monastery Basilians Fathers in Kristinopol from September 1, 1910 to December 31, 1922] [in Ukrainian].
2. **Verhun, T., Fr., Dr.** (1988). O. Kyrylo Seletskyi [Father Kyrylo Seletsky]. *Bohosloviia – Theology*, 52, 131–196 [in Ukrainian].
3. **Verhun, T., Fr.** (n.d.). Smert i pokhoron o. pralata Kyryla Seletskoho osnovnyka Zghromadzhen SS. Sluzhebnyts i SS. Yosyfitok (rukopys) [Death and funeral of Fr. Prelate Kyrylo Seletsky, the founder of the Congregations SS. Servants and SS. Josephite (manuscript)]. *Holovnyi arkhiv Zghromadzhennia sviatoho Yosyfa Fond Kyryla Seletskoho – Main archive of the Congregation of St. Joseph Kyrylo Seletsky Foundation*, p. 2, dok. № 34 [in Ukrainian].
4. **Hodunko, Y., Fr.** (n.d.). Nash Ukrainskyi Don Bosko [Our Ukrainian Don Bosco]. *Holovnyi arkhiv Zghromadzhennia sviatoho Yosyfa Fond Kyryla Seletskoho – Main archive of the Congregation of St. Joseph Kyrylo Seletsky Foundation*, p. 2, dok. № 55 [in Ukrainian].
5. Dopysy. Z Sokalshchyny [Letters. From Sokal region]. (1899, August 26 (September 7)). *Svoboda. Pysmo politychne, prosvitne y hospodarske dlia narodu – Freedom. Political, educational and economic writing for the people*, 35 (3), 275. Lviv [in Ukrainian].
6. Dopys (o myssiy itbuvshoi sia zakhodom Tovarystva sv. Ap. Pavla v Zhuzheliu) [Posts (about the mission of the Society of St. Ap. Paul in Zhuzhel)]. (1891). *Dushpastyr – Pastor*, 12, 346–348 [in Ukrainian].
7. Znamenne i vazhke memento [Significant and difficult memento]. (1911, March 23). *Ruslan*, 65, 1. Lviv [in Ukrainian].
8. Istoriiia Zghromadzhennia sester Myronosyts v Kliusovi kolo Krystynopolia (1914–1939) [History of the Congregation of the Myrrh-Bearing Sisters in Klyusiv near Krystynopil (1914–1939)]. (n.d.). *Arkhiv Zghromadzhennia sester Myronosyts – Archive of the Congregation of the Myrrh-Bearing Sisters* [in Ukrainian].
9. **Kedrynskyi, V., Fr.** (n.d.). O. Pralat Kyrylo Seletskyi. Osnovnyk dvokh monashykh Zghromadzhen 15 zhovtnia 1985 [Father Pralat Kyrylo Seletsky. Founder of two monastic Congregations on October 15, 1985]. *Holovnyi arkhiv Zghromadzhennia sviatoho Yosyfa Fond Kyryla Seletskoho – Main archive of the Congregation of St. Joseph Kyrylo Seletsky Foundation*, p. 2, dok. № 58 [in Ukrainian].
10. **Kedrynskyi, V., Fr.** (n.d.). O. Seletskyi Kyrylo na lozhu smerty [Father Seletsky Kyrylo dying]. *Holovnyi arkhiv Zghromadzhennia sviatoho Yosyfa Fond Kyryla Seletskoho – Main archive of the Congregation of St. Joseph Kyrylo Seletsky Foundation*, p. 2, dok. № 59 [in Ukrainian].
11. **Kedrynskyi, V., Fr.** (n.d.). Spomyny pro o. Kyryla Seletskoho [Memories of Fr. Kyrylo Seletsky]. *Holovnyi arkhiv Zghromadzhennia sviatoho Yosyfa Fond Kyryla Seletskoho – Main archive of the Congregation of St. Joseph Kyrylo Seletsky Foundation*, p. 2, dok. № 60 [in Ukrainian].
12. **Kotsylovskiy, Y., Bishop.** (1969). Do Vsechesnogo Dukhovenstva z nahody dvadtsiat piat-littia smerty Bl.p.o. Pralata Kyryla Seletskoho. 26 kvitnia 1943 r. [To the Reverend Clergy on the occasion of the twenty-fifth anniversary of the death of the Blessed Memory of Fr. Prelate Kyrylo Seletsky. April 26, 1943]. *Visti z Rymu – News from Rome*, 1 [in Ukrainian].
13. Lyst K. Seletskoho do Osypa Makoveia za 20.03.1897 [K. Seletsky's letter to Osip Makovei dated March 20, 1897]. (1897, March 20). *Viddil rukopysiv i tekstolohii, Insty-*

tut literary im. T.H. Shevchenka NAN Ukrainy – Department of Manuscripts and Textology, Shevchenko Institute of Literature of the National Academy of Sciences of Ukraine, f. 59, od. zb. 2039, ark. 28–29 [in Ukrainian].

14. Lyst K. Seletskoho do Revakovycha Tyta za 26.02.1890 [K. Seletsky's letter to Revakovykh Tyt dated February 26, 1890]. (1890, February 26). *Lvivska Naukova Biblioteka im. V. Stefanyka NAN Ukrainy Viddil Rukopysiv – Lviv V. Stefanyk Scientific Library National Academy of Sciences of Ukraine Manuscripts Department, f. rev, spr. 101, p. 4, pp. 1–2 [in Ukrainian].*

15. Lyst K. Seletskoho za 12.05.1874 [Letter from K. Seletsky dated May 12, 1874]. (1874, May 12). *Viddil rukopysiv i tekstolohii, Instytut literatury im. T.H. Shevchenka NAN Ukrainy – Department of Manuscripts and Textology, Shevchenko Institute of Literature of the National Academy of Sciences of Ukraine, f. 100, od. zb. 2757, ark. 2 [in Ukrainian].*

16. Lyst Kyryla Seletskoho [K. Seletsky's letter]. (n.d.). *Viddil rukopysiv i tekstolohii, Instytut literatury im. T.H. Shevchenka NAN Ukrainy – Department of Manuscripts and Textology, Shevchenko Institute of Literature of the National Academy of Sciences of Ukraine, f. 100, od. zb. 3800 [in Ukrainian].*

17. Lyst o. V. Zhuka za 28.03.1938 [Letter from Fr. V. Zhuk dated March 28, 1938]. (1938, March 28). *Archiwum Państwowe w Przemyślu, Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego – State Archives in Przemyśl, Archives of the Greek Catholic Bishopric, sygn. 4190, p. 203, 207 [in Ukrainian].*

18. Lyst s. Varvary Shapky za 2.03.1938 [Letter from S. Varvara Shapka dated March 2, 1938]. (1938, March 2). *Archiwum Państwowe w Przemyślu, Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego – State Archives in Przemyśl, Archives of the Greek Catholic Bishopric, sygn. 4190, pp. 203–204 [in Ukrainian].*

19. **Loryk, N., s.** (n.d.). Blazhennoi pamiaty O. Pralata Kyryla Seletskoho [Blessed memory of Fr. Pralat Kyrylo Seletsky]. *Holovnyi arkhiv Zghromadzhennia sviatoho Yosyfa Fond Kyryla Seletskoho – Main archive of the Congregation of St. Joseph Kyrylo Seletsky Foundation, p. 2, dok. № 65 [in Ukrainian].*

20. **Navrotskyi, V., Fr.** (1892). Svitaie [It's dawn]. *Poslannyk – Envoy, 16, p. 3 [in Ukrainian].*

21. Pysmo vid Belza [Letter from Belz]. (1890, October 24 (November 5)). *Batktivshchyna – Homeland, XI (43–44), 532–533 [in Ukrainian].*

22. Pratsia pokiinoho ottsia pralata K. Seletskoho u svoikh parokhiiakh s. Zhuzhel i Tsebliv [The work of the late father of Prelate K. Seletsky in his parishes in the villages of Zhuzhel and Tsebliv]. (n.d.). *Holovnyi Arkhiv Sester Sluzhebnyts – Main archive of the Sisters Servants in Rome [in Ukrainian].*

23. **Sapeliak, A., Bishop.** (2004). *Otets-prelat Kyrylo Seletskyi zasnovnyk monashykh zghromadzen [Prelate Father Kyrylo Seletsky is the founder of monastic congregations].* Lviv: Galician Publishing Union [in Ukrainian].

24. **Sarno, R.** (2015). *Muchenyky – dzherelo svobody tserkvy: zbirnyk statei konferentsii u spravakh beatyfikatsii i kanonizatsii sviatykh, 2013–2015 rr. – Martyrs – the source of freedom of the church: a collection of articles of conferences on the beatification and canonization of saints, 2013–2015 (p. 12).* Fr. P. Martseliuk (Comp.). Lviv [in Ukrainian].

25. **Seletskyi, K.** (1892). Do ystoriy zasnovania novitsiatu sluzhebnyts Prech. Divy Maryi v Zhuzheliu [To the history of the founding of the novitiate of the Servants of the Blessed Virgin Mary in Zhuzhel]. *Dushpastyr – Pastor, 16, 367–370 [in Ukrainian].*

26. **Seletskyi, K.** (2018). Otets Ioann Bosko, yeho zhytie i dila [Father Ioann Bosko, his life and work]. In K. Seletskyi, *Vybrani tvory – Selected works* (Vol. 1, p. 378). I. Rozlutskyi & s. Markiiiana (Vasylyshyn) (Eds.). Drohobych: Kolo [in Ukrainian].
27. Slovo Blazhennishoho Myroslava Ivana Kardynala Liubachivskoho z nahody 100-littia zasnovannia Zghromadzhennia sester SNDM [Speech by His Beatitude Myroslav Ivan Cardinal Lyubachivsky on the occasion of the 100th anniversary of the founding of the Congregation of the Sisters Servants of the Immaculate Virgin Mary]. (1992). *Misionar – Missionary*, 7, 8–10 [in Ukrainian].
28. Khronika 1 [Chronicle 1]. (n.d.). *Holovnyi arkhiv Zghromadzhennia sviatoho Yosyfa Fond Kyryla Seletskoho – Main archive of the Congregation of St. Joseph Kyrylo Seletsky Foundation*, p. 2, dok. № 29 [in Ukrainian].
29. Khronika 2. 1914–1925 [Chronicle 2. 1914–1925]. (n.d.). *Holovnyi arkhiv Zghromadzhennia sviatoho Yosyfa Fond Kyryla Seletskoho – Main archive of the Congregation of St. Joseph Kyrylo Seletsky Foundation*, p. 2, dok. № 29, s. 111 [in Ukrainian].
30. Khronika Istorii Zghromadzhennia Sester Sluzhebnyts Presviatoi Neporochnoi Divy Marii [Chronicle of the History of the Congregation of the Sisters Servants of the Blessed Virgin Mary]. (n.d.). *Holovnyi Arkhiv Sester Sluzhebnyts – Main archive of the Sisters Servants* (Vol. 1, p. 109) [in Ukrainian].
31. **Chavs, P., Fr.** (n.d.). Svitloi pamiati o. Kyrylo Siletskyi [Bright memory of Fr. Kyrylo Siletsky]. *Lystuvannia Patriarkha Yosyfa Slipoho 16.11.1970. Istorychnyi Arkhiv UHKTs – Correspondence of Patriarch Yosyf Slipyi on November 16, 1970. Historical Archive of the Ukrainian Greek Catholic Church* (p. 97). Rym [in Ukrainian].
32. **Misztal, H., Fr.** (2003). *Prawo kanonizacyjne, instytucje prawa materialnego, zarys historii, procedura* [Canonization law, institutions of material law, outline history, procedure]. Lublin [in Polish].
33. *Sanctorum Mater. Komentar do Instruktsii Konhrehatsii u spravakh Sviatykh pro provedennia diietsezialnoho abo yeparkhialnoho rozsliduvannia v kanonizatsiinykh spravakh* [Mothers of the Saints. Commentary on the Instruction of the Congregation for the Causes of Saints on the Diocesan or Diocesan Investigation of Canonization Cases]. (2019). Lviv [in Ukrainian].
34. *Świętość Kanonizowana. T. 1: Postępowanie kanonizacyjne* [Sanctity canonized. Vol. 1: Canonization process]. (2008). Kraków [in Polish].